

T.C.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

31.
KAZI SONUÇLARI
TOPLANTISI
2. CİLT

25 - 29 MAYIS 2009
DENİZLİ

Soli/Pompeiopolis 2008 Kazıları

Remzi YAĞCI - Fatih Hakan KAYA

AYRI BASIM

SOLİ/POMPEİOPOLİS 2008 KAZILARI

Remzi YAĞCI*
Fatih Hakan KAYA

Mersin, Mezitli, Soli Pompeiopolis Antik Liman Kenti'nde 2008 yılı kazıları, Prof. Dr. Remzi Yağcı başkanlığında 1 arkeoloji profesörü, 1 yardımcı doçent doktor, 2 arkeolog doktor, 1 araştırma görevlisi, 2 arkeolog, 1 restoratör-mimar, 2 mimar, 1 harita mühendisi, 1 restoratör, 1 heykeltıraş, 8 arkeoloji, 1 sanat tarihi öğrencisi ve 27 işçi ile 17.07.2008 tarihinde Soli Höyük'te; 05.08.2008 tarihinde Sütunlu Cadde'de başlatılan kazı çalışmaları 29.08.2008 tarihinde sonlandırılmıştır. Soli Höyük'te G6, G4, F7/G7, G9, G10, G9/G10, H8, H9, F9 ve F7; Sütunlu Cadde'de ise E/F 42, F/G 42, F/G 43, F/G 44, F/G 45 plan karelerinde yürütülmüştür.

SÜTUNLU CADDE

Soli/Pompeiopolis Sütunlu Cadde'de 2008 yılı kazıları 2007 yılında kazılan Sütunlu Cadde'nin doğu portikosunun doğusunda, Sütunlu Cadde'yi sınırlayan beton koruma duvarının dışında, modern Viranşehir Caddesi üzerinde yer alan F-G 42, 43, 44, 45 plan karelerinde ve 2005-2006 kazı sezonlarında E-F 39, 40, 41 plan karelerinde açığa çıkarılan *opus sectile* taban döşemesinin yer aldığı doğu portikosunda E-F 42 plan karelerinde çalışılmıştır. Kazıların amacı, Sütunlu Cadde'nin Roma orijinali ve ardından gelen Bizans Dönemlerindeki olası eklemeleri anlamak ve 525 yılında

* Prof. Dr. Remzi YAĞCI, Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Tınaztepe, Buca-İzmir/TÜRKİYE
Arş. Görevlisi Fatih Hakan KAYA, Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Tınaztepe, Buca-İzmir/TÜRKİYE

gerçekleşen depremin yıktığı, doğu portikonun olası dükkân ya da diğer mekânlarını açığa çıkarmaktı. Bu amaçla başlatılan kazı çalışmaları sırasında F-G 42 açmasında 12.08.2008'de 6.24 m. seviyesinde bir kontekste bağlı olmayan Roma Dönemi bir bronz erkek heykelciği bulunmuştur. 19.5 cm. uzunluğundaki heykelciğin sol el parmakları dışında herhangi bir kırık ya da hasarı yoktur. Başında sivri yapraklarla oluşturulmuş bir tiara, başın arka alt bölümünde saçın topuzu olan, enseden her iki omza da saç buklelerinin düştüğü bu heykelciğin Apollon olduğu, stil ve ikonografik açıdan en çok Likya Apollon'u ile benzerlik gösterdiği görülmüştür (Resim: 1-2). Heykelcik, 198 adet Roma sikkesi ve ahşap mobilyalarda aplik olarak kullanılabilecek çeşitli bronz nesneler birlikte bulunmuştur.

2008 kazı sezonunda Prof. Dr. Elif Tül Tulunay, Mersin Müzesi ve kazı evi deposunda bulunan parçalarla daha önceki yıllarda Mersin Müzesi'ne taşınan bir heykel başına ait parçalar üzerinde çalışmış (Resim: 3) ve bu parçaların hâlen gövdesi Mersin Müzesinde sergilenmekte olan Asklepios'a ait olduğunu parçaları birleştirerek saptamıştır. Ayrıca yine aynı heykelin gövde parçaları da bulunarak çalışmalar tamamlanmıştır¹ (Resim: 4).

SOLİ HÖYÜK

Soli Höyüğü'nün güney doğusundaki G9/F9 ve G9 açmalarında 2002/2003 kazı sezonlarında çalışılmış olup bu 2008 kazı sezonunda, öncelikle G9 açmasında Hitit Dönemine ait kalınlaştırılmış kasa tipi ("*casemate*") İ.Ö. 15. yy. kazamatlı sur duvarları ve bu duvarların uzantısının görüldüğü F9 ve G9 açmalarındaki mimarî kompleksin temizlenip bütünüyle açığa çıkarılmasına çalışılmıştır.

G9 Açması

G9 açması ve G9-F9 servis yolu sınırında yer alan doğu-batı yönlü dere

1 Tulunay, E.T. 2009, Türk Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü, Haberler Ocak 2009, sayı 27, 9.

taşlarından oluşan Hitit Dönemi İ.Ö. 14. yy. duvarının altında kazı çalışmalarına başlanmıştır. Bu sektördeki çalışmaların amacı: İ.Ö. 15. yüzyıl Hitit kazamat sistemini açığa çıkarmaktır. Bu amaçla 15.71 m. den 14.93 kotuna kadar 14. yüzyıl duvarının dere taşları plan kare sistemine göre belgelendikten sonra kaldırılmıştır. Duvar taş dizisinin batı ucunda döküntü toprak içindenden bir insana ait kemik parçaları epeyce tahribat görmüş biçimde gelmiştir. Bunun yanı sıra ortaya çıkarılan dağınık seramiklere bakıldığında, tipik “Drab Ware” Hitit tabağı ağız parçaları, çömlek ve *pithos*lara ait kulp ve gövde parçaları yer almaktadır.

18.08.2008 tarihi itibarıyla 14.65 m. kotundan 14.37 m. seviyesine inilmiş bu seviyede kazamatlı duvar üzerinde yer alan çakıl taşları açığa çıkarılmıştır. Yapılan bu çalışma, F9 açmasında yer alan duvarın kaldırılması çalışmaları ile birlikte değerlendirilirse; H8-H9-G9 ve F9 plan kareleri içerisinde yer alan İ.Ö. 15. yüzyıl Hitit kazamatlı sur duvarı örgüsünün kuzey ve güney ucundaki alanlar açılarak höyüğün doğu yamacında yer alan sur sisteminin bir bütün olarak korunduğu anlaşılmaktadır. Bunun sonucunda kazamatlı duvarın doğu cephe uzantıları ve kazamat odası oldukça belirgin bir şekilde ortaya çıkarılmıştır. Bu durum mimarî çizim ile belgelenmiş ve üç boyutlu planı çıkan kısmı ile resimdeki gibi canlandırılmıştır (Resim: 5). Kazı ve temizlik çalışmalarının ardından duvarlar jeotekstil ile örtülmüş, özellikle yağmur ve sel nedeniyle oluşabilecek statik sorunlara karşı kum torbaları ile desteklenmiştir.

Sonuç olarak: Soli’de Kizzuwatna’nın Hitit İmparatorluğu’nun egemenliğine girdikten (II/III. Tuthalia Dönemi, İ.Ö. yak. XV-XIV. yy.) sonraki dönemleri kapsayan yukarıda sözü eden açmalardan sonra elde edilen seramik grupları aşağıdaki biçimde incelenebilir:

1. İp baskılılar (büyük ve orta ölçekli depo kapları) (Resim: 6 üst).
2. *RLWM* (matara, kol, şişe biçimli libasyon kapları)² (Resim: 6 alt)

2 Krş. Eriksson, K.O. 1993, *Red Lustrous Wheel-Made Ware*, Jonsered.

3. Kafes bezemeliler (kare ağızlı, krater biçimliler)³ (Resim: 7-8).

4. *Drab Ware* tek renkli sıg ve derin kapların, yivlenerek işaretlenmiş olanları olasılıkla katı (Resim: 9) ve sıvı (Resim: 10) ve maddeler için ölçek kabı olarak kullanılmıştır⁴. “*Drab Ware*” tipi kaplar Soli Höyük’te İ.Ö. 15. yüzyıldan başlayarak yoğunlaşmaktadır.

Bu dört grup diğer büyük Hitit merkezleriyle bağlantılı ve benzerlik gösteren özellik ve standartlar taşımaktadır. İşaretli *Drab Ware*’in Hitit İmparatorluk Çağında belli merkezlerde standart üretimini, buralardan dağılımını ve bu üretim ve dağılımın merkezî bir yönetim tarafından, yani kral ve ona bağlı otoriteler/yerel yöneticiler tarafından yürütüldüğünü akla getirmektedir.

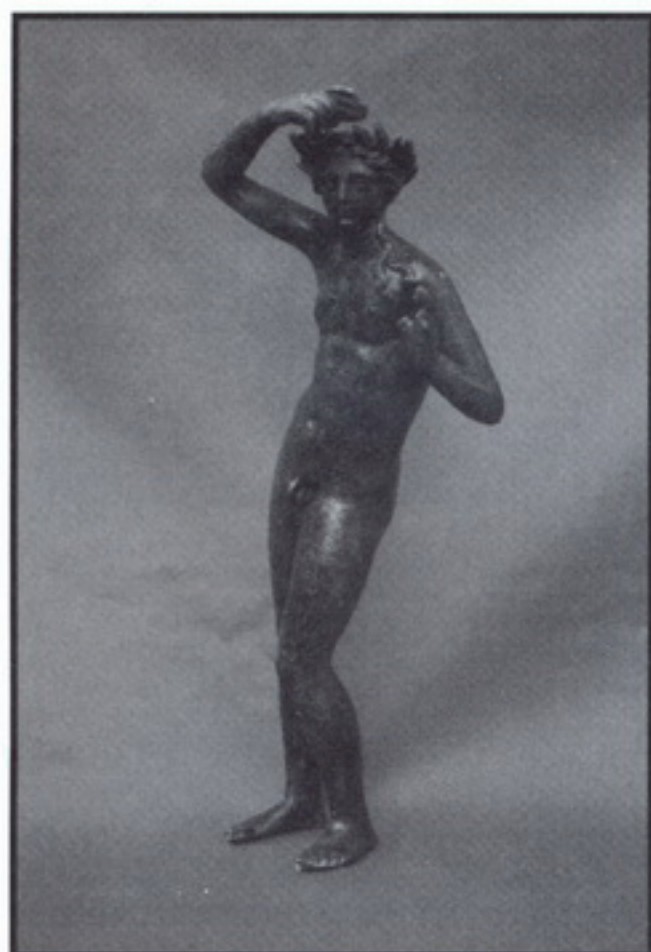
-
- 3 Soli Höyük’te kafes bezemeliler stratigrafik olarak şimdiye dek yapılan kazılara göre İ.Ö. 14. yüzyıldan başlayarak görülmektedir. krş. Symington, D. 2001, “Hittites at Kilisetepe” *La Cilicie: Espaces et Pouvoirs Locaux (2e millenaire av. J.-C.-4e sieclé ap. J.-C.) Actes de la Table ronde internationale d’Istanbul, 2-5 novembre 1999 (Varia Anatolica XIII)*, (167-184), İstanbul, 171, fig.11
- 4 Krş. Goldman, H. 1956, Excavations at Gözlü Kule, Tarsus II, from the Neolithic through the Bronze Age, New Jersey, fig. 319, Gates, M-H. 2001, “Potmarks at Kinet Höyük and the Hittite Ceramic Industry” *La Cilicie: Espaces et Pouvoirs Locaux (2e millenaire av. J.-C.-4e sieclé ap. J.-C.) Actes de la Table ronde internationale d’Istanbul, 2-5 novembre 1999 (Varia Anatolica XIII)*, 137-157, İstanbul, Gates, M-H. 2006, “Dating the Hittite Levels at Kinet Höyük: a Revised Chronology”, *Byzas 4* (293-309), 306, fig. 9. Bu işaretlerin anlamları ile ilgili yorumlar için bkz. Mielke, D.P. Kuşaklı-Sarissa 2, *Die Keramik vom Westhang*, Rahden Westf. 153, Abb. 145

FG 42

FG 43

Resim:1

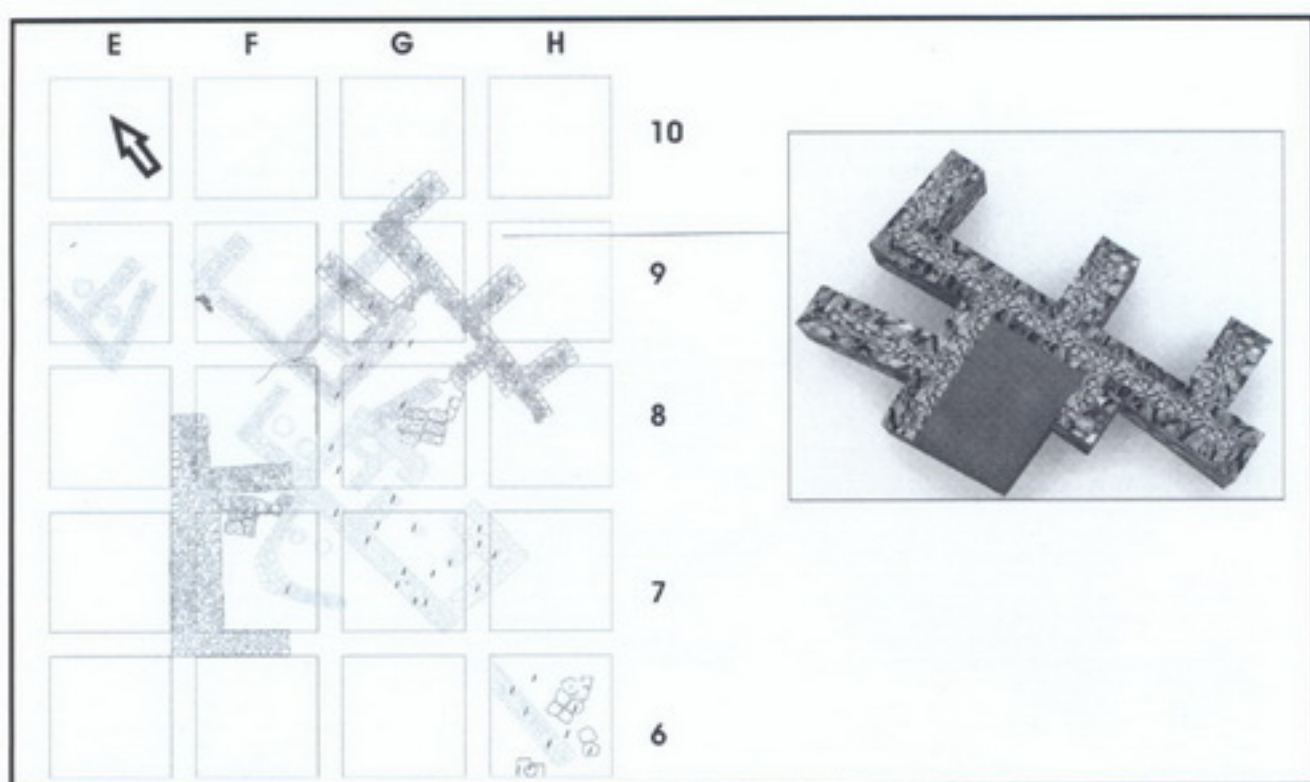
Resim:2

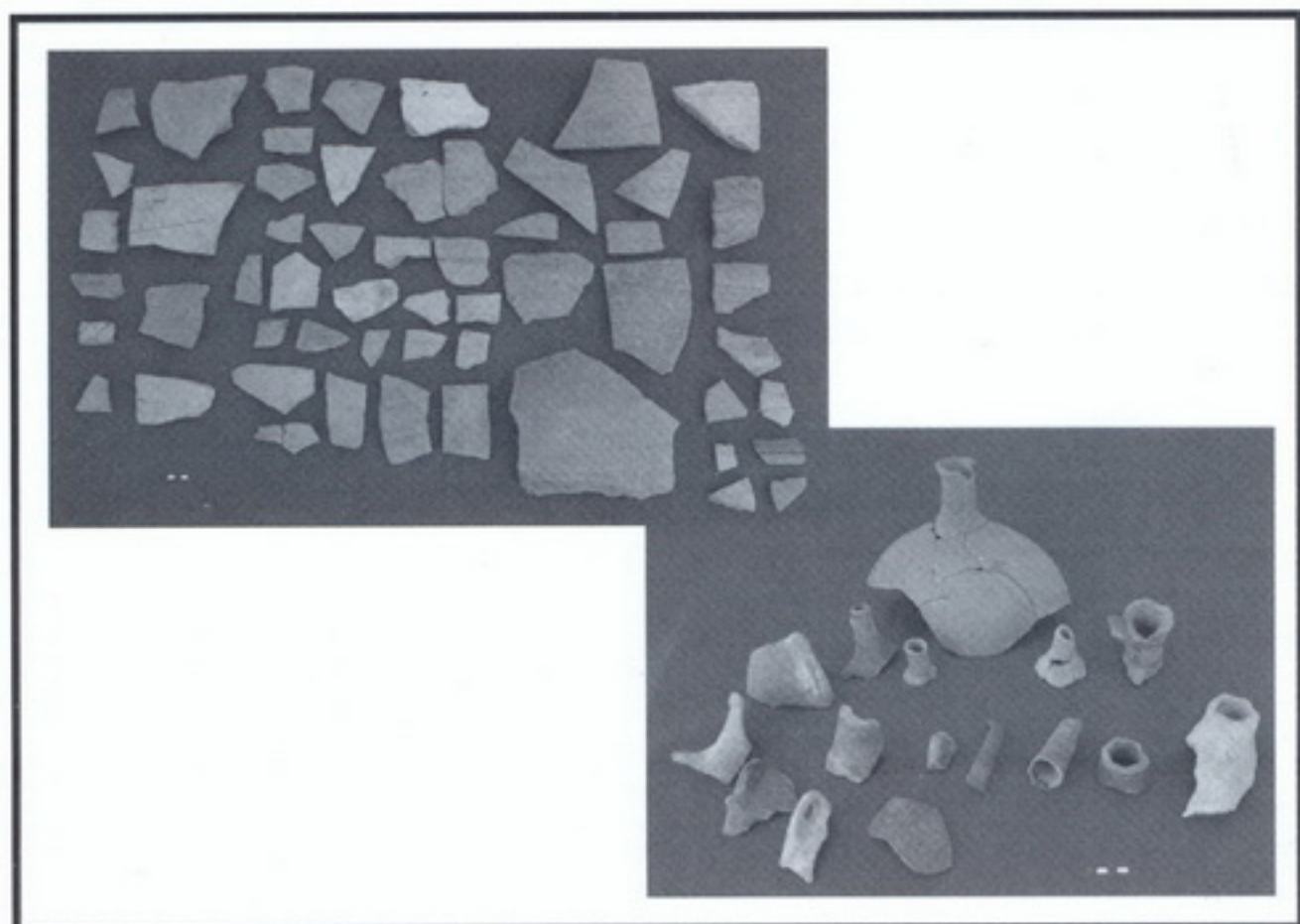
Resim:3

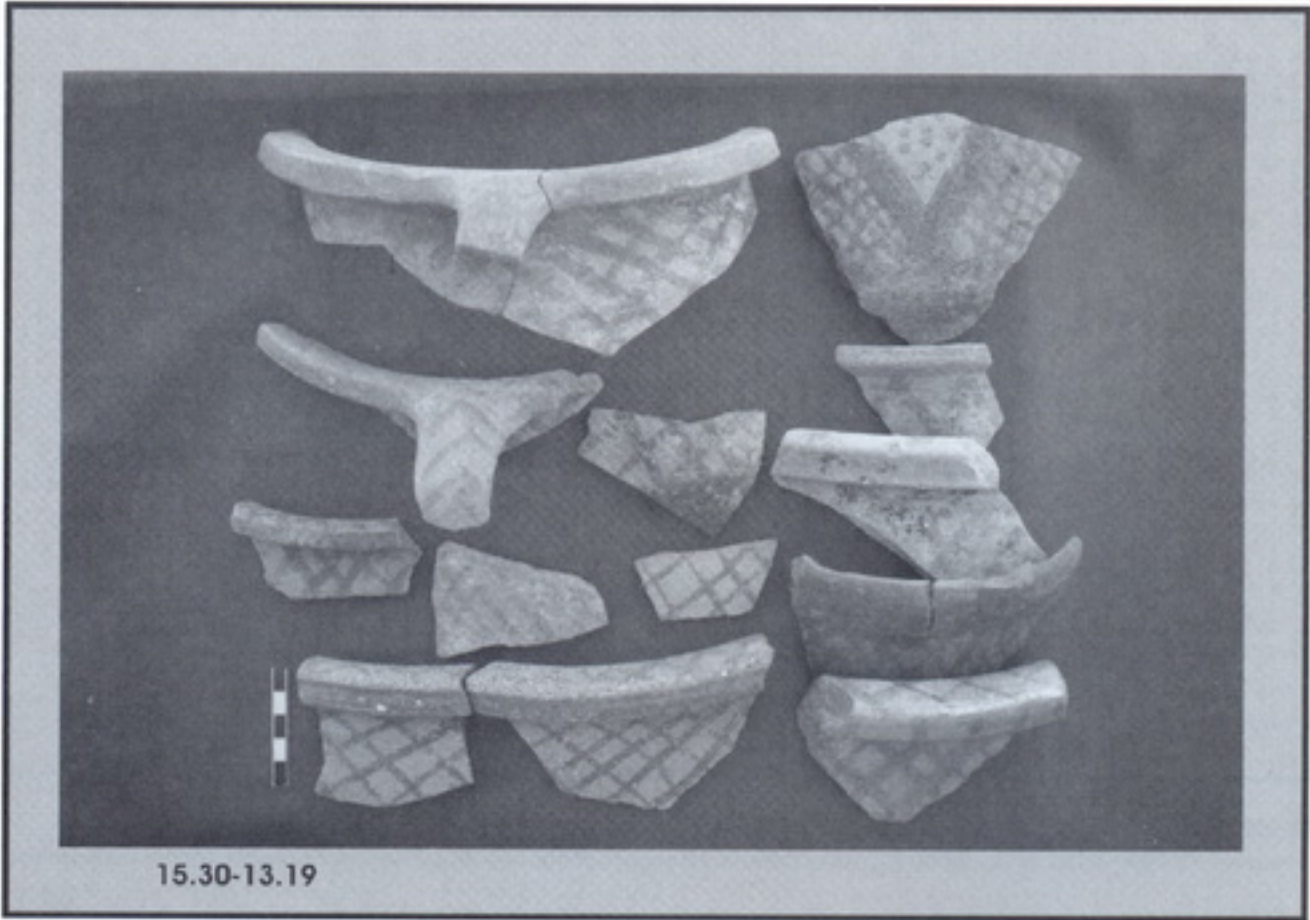
Resim:4

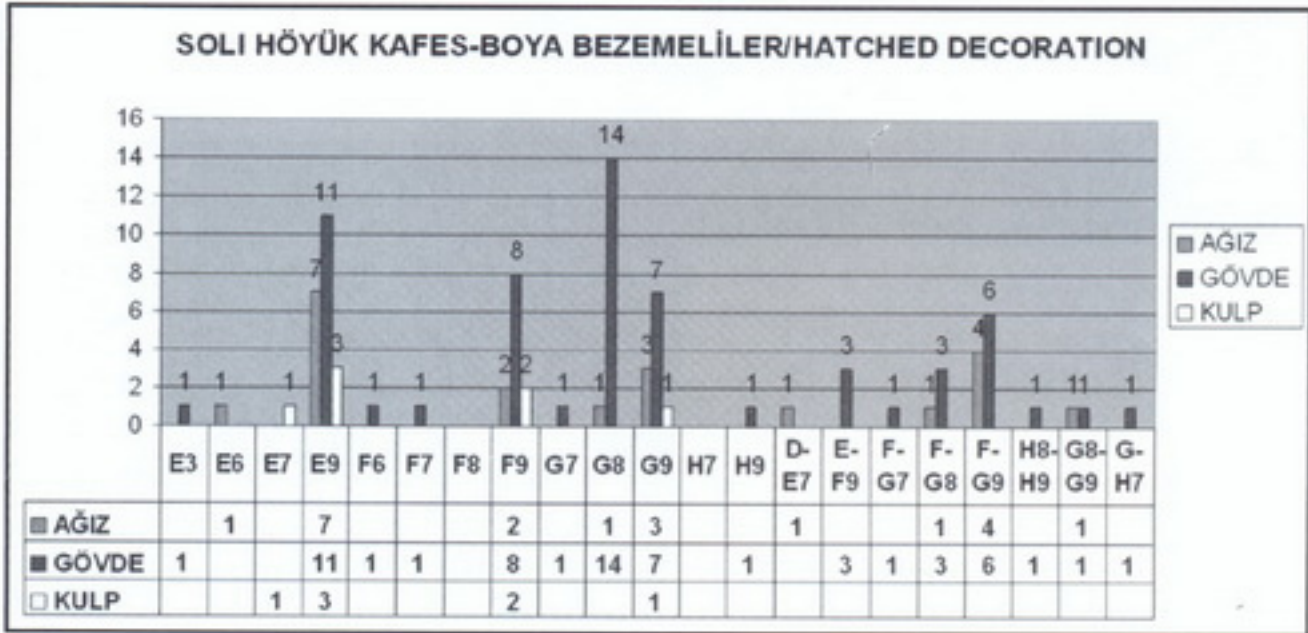
Resim:5

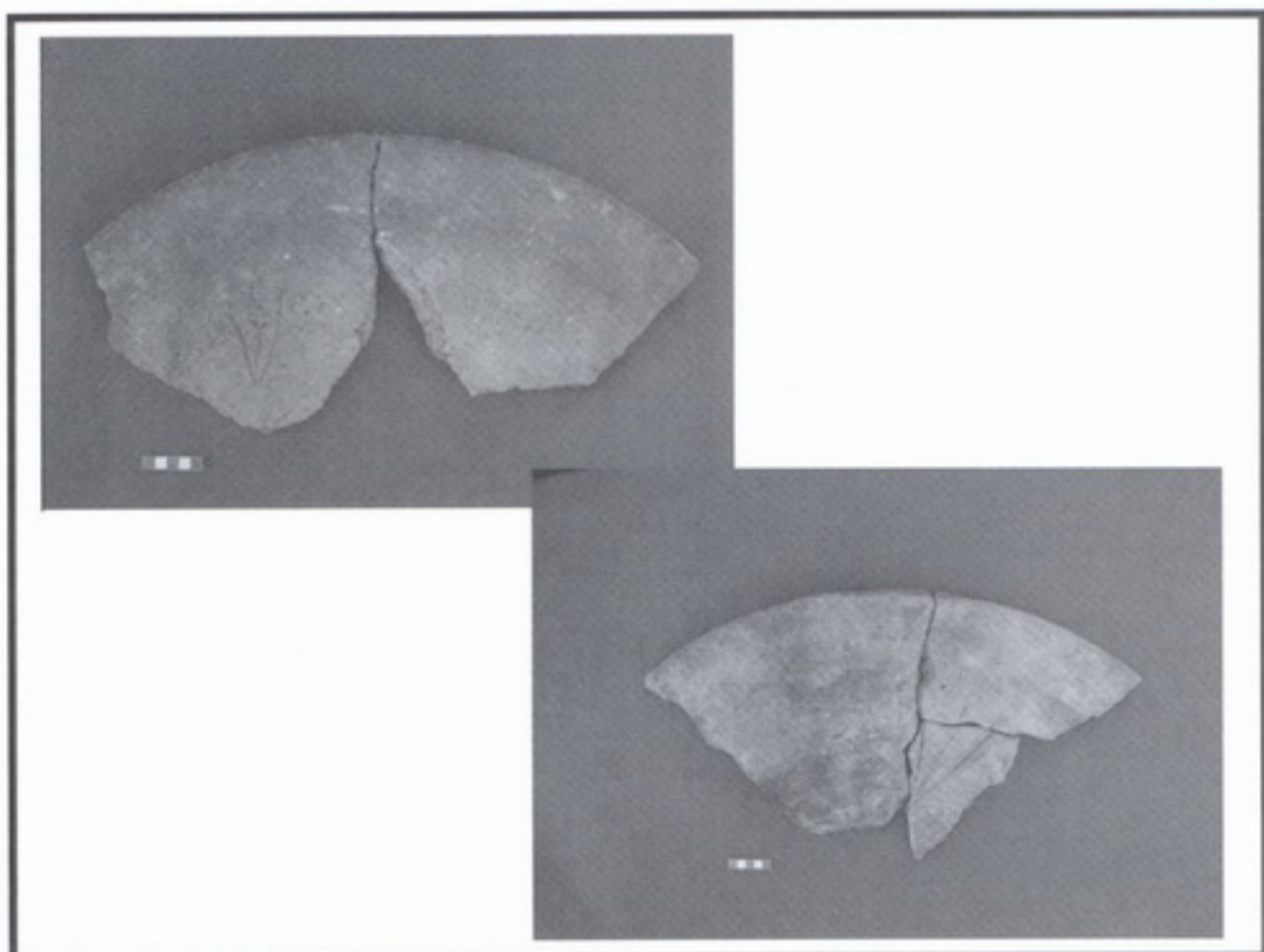
Resim:6

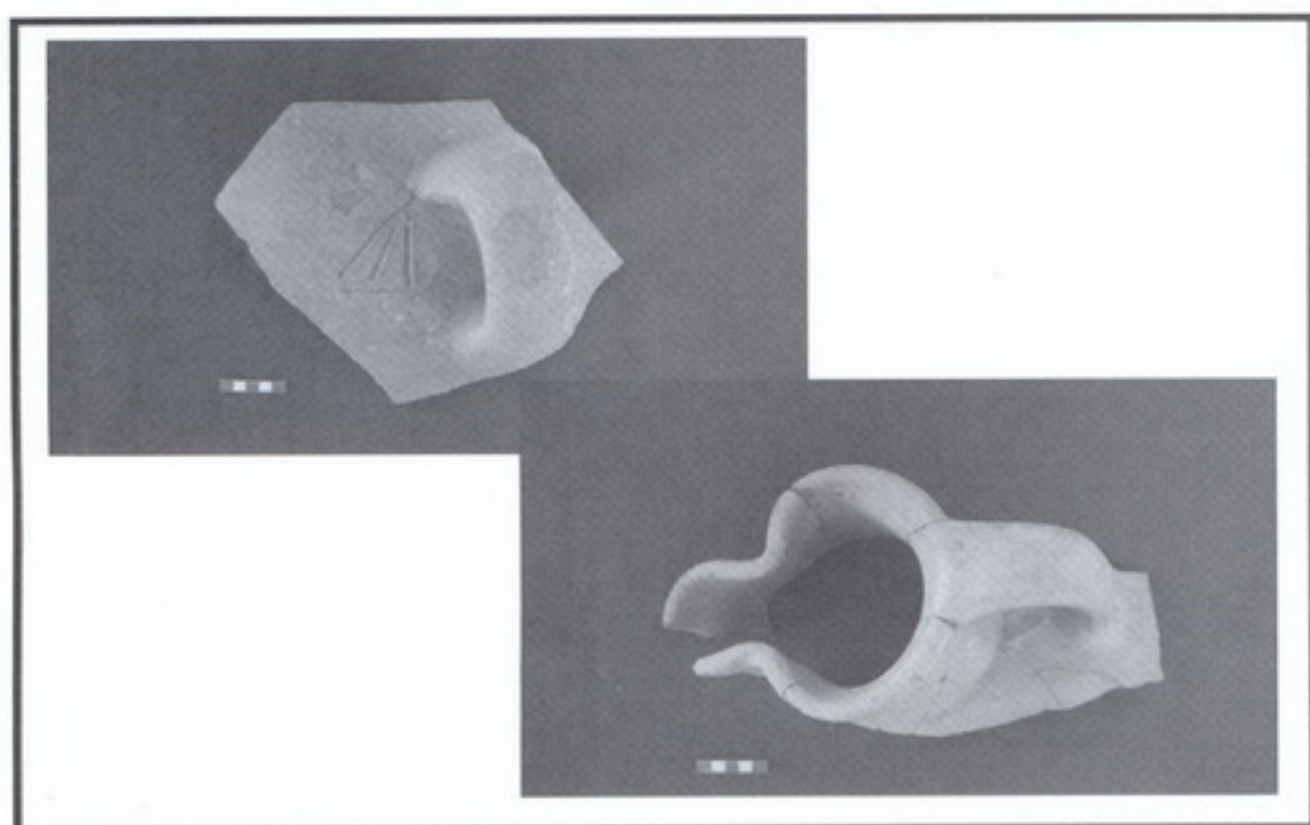
Resim:7

Resim:8

Resim:9

Resim:10